

Bruksela, dnia 19.10.2023 r.
COM(2023) 632 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

COSME

Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw na lata 2014–2020

Sprawozdanie monitorujące za 2020 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Działania i wyniki w 2020 r.	4
2.1. Cel szczegółowy A: Dostęp do finansowania	4
Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME (EFG)	5
Instrument gwarancji kredytowych programu COSME	5
Środki towarzyszące (badania, narzędzia informacyjne, materiały i wydarzenia związane z komunikacją)	6
2.2. Cel szczegółowy B: Dostęp do rynków	6
Europejska Sieć Przedsiębiorczości	6
Międzynarodowe punkty informacyjne dla MŚP w zakresie własności intelektualnej (Chiny, Azja Południowo-Wschodnia, Ameryka Łacińska i Indie)	7
Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej	8
Zamówienia publiczne	8
2.3. Cel szczegółowy C: Poprawa warunków ramowych i konkurencyjności	8
Klasy	9
Pełnomocnicy ds. MŚP, zgromadzenie MŚP i zaawansowany kurs internetowy na konferencji Web Summit w Lizbonie	10
UE otwarta dla przedsiębiorczości (ang. EU Open for Business) – nowy kompas dla MŚP	11
2.4. Cel szczegółowy D: Promocja przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości	11
3. Środki wsparcia i wydatki administracyjne	12
4. Wkład w realizację celów klimatycznych, celów zrównoważonego rozwoju i celów cyfrowych i celów związanych z płcią	12
5. Wnioski	14
Załącznik 1 – Wykonanie budżetu COSME na 2020 r.	17
Załącznik 2 – Informacje dotyczące poszczególnych krajów	18
Załącznik 3 – Przykłady projektów i sukcesów	22
Załącznik 4 – Wkład w realizację celów klimatycznych, celów zrównoważonego rozwoju i celów związanych z płcią	24

1. Wprowadzenie

COSME to program UE mający na celu poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)¹. Wnosi on wartość dodaną przez podejmowanie kwestii ponadnarodowych oraz eliminowanie niedoskonałości rynku za pośrednictwem czterech następujących celów szczegółowych:

1. poprawa **dostępu MŚP do finansowania** w formie instrumentów kapitałowych i dłużnych (co najmniej 60 % całkowitego budżetu na lata 2014–2020);
2. poprawa **dostępu do rynków** w Unii i poza jej granicami (21,5 %);
3. poprawa **ramowych warunków** dla przedsiębiorstw i **konkurencyjności** przedsiębiorstw, w tym MŚP (11 %);
4. promocja **przedsiębiorczości** (2,5 %).

W programie COSME zwrócono również uwagę na inne priorytety w strategii „Europa 2020”², takie jak pomoc MŚP w czerpaniu korzyści z innowacji, dostęp do umiejętności i szkoleń oraz rola, jaką MŚP mogą odgrywać w spójności społecznej (dzięki wspieraniu gospodarki społecznej oraz młodych przedsiębiorców i przedsiębiorców-kobiet).

Między programem COSME a innymi programami UE istotnymi dla MŚP powstało wiele **synergii**. Jednym z przykładów są instrumenty finansowe COSME, które były prowadzone w ścisłej współpracy z Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)³ i instrumentami finansowymi programu „Horyzont 2020”⁴. Europejska Sieć Przedsiębiorczości wypracowała synergie z różnymi programami UE, w tym z programem „Horyzont 2020” w zakresie świadczenia usług i szkolenia w ramach sieci. Dobra współpraca istnieje również między międzynarodowymi punktami informacyjnymi w zakresie własności intelektualnej a punktami informacyjnymi w zakresie własności intelektualnej wspieranymi w ramach innych programów UE. Innym przykładem jest narzędzie monitorowania opracowane w ramach inicjatyw na rzecz środowiska zbudowanego, które ułatwia monitorowanie działań budowlanych przewidzianych w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1639/2006/WE, Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 33.

² Rada Europejska zatwierdziła w czerwcu 2010 r. dokument „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Zob.: <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a>

³ Instrument gwarancji kredytowych programu COSME (LGF) był wielokrotnie uzupełniany przez Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). Wynikało to z faktu, że środki dostępne w ramach COSME LGF nie były wystarczające, aby zaspokoić popyt na rynku na finansowanie MŚP (tj. całkowitą liczbę wniosków otrzymanych od pośredników finansowych przez Europejski Fundusz Inwestycyjny). Środki z instrumentu kapitałowego na rzecz wzrostu COSME (EFG) są przeznaczane na inwestycje dopiero po wykorzystaniu dostępnej zdolności inwestycyjnej okna ekspansji i wzrostu w ramach instrumentu kapitałowego EFIS.

⁴ Instrument gwarancji kredytowych programu COSME (LGF) jest elementem jednego unijnego instrumentu dłużnego na rzecz wzrostu przedsiębiorstw Unii i działalności badawczej i innowacyjnej, wraz z InnovFin do celów gwarancji dla MŚP ustanowionym w ramach programu „Horyzont 2020”. Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME (EFG) jest elementem jednego unijnego instrumentu kapitałowego na rzecz wzrostu przedsiębiorstw Unii i działalności badawczej i innowacyjnej, wraz z instrumentem kapitałowym w ramach programu „Horyzont 2020” wspierającym projekty we wczesnej fazie (instrument kapitału podwyższonego ryzyka dla MŚP InnovFin).

W ramach programu prac na 2020 r. poczyniono postępy w realizacji jednego z głównych zaleceń wynikających z oceny okresowej⁵ programu COSME: konieczności skoncentrowania się na szerzej zakrojonych, strategicznych działaniach przy jednoczesnym zachowaniu pewnej elastyczności programu umożliwiającej badanie nowych pomysłów. W szczególności w ramach budżetu na 2020 r. wspieranych jest kilka działań na większą skalę dotyczących klastrów.

Obok 27⁶ państw członkowskich UE w 2020 r. w programie COSME wzięły udział następujące państwa: Albania, Armenia, Bośnia i Hercegowina, Islandia, Kosowo⁷, Mołdawia, Czarnogóra, Macedonia Północna, Serbia, Turcja i Ukraina⁸.

Niniejsze sprawozdanie zawiera przegląd wykonania działań w ramach programu COSME finansowanych z budżetu UE na 2020 r. zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie COSME. Obejmuje ono także środki wsparcia i koszty administracyjne na rzecz polityki dotyczącej MŚP finansowane z budżetu na 2020 r. Jest to ostatnie formalne sprawozdanie monitorujące dotyczące COSME, ale wewnętrzne monitorowanie bieżących działań będzie kontynuowane. Komisja odpowiada za całościową realizację programu COSME. Zarządzanie instrumentami finansowymi (w ramach celu szczegółowego 1) powierzyła Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu (EFI). Działania w ramach celów szczegółowych 2, 3 i 4 zostały powierzone głównie Agencji Wykonawczej ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw (EASME)⁹. Niektórymi działaniami analitycznymi i porównawczymi zarządzały również pośrednio organizacje międzynarodowe.

Na wiele projektów realizowanych w tym roku budżetowym do pewnego stopnia wpłynął **kryzys związany z COVID-19**. W miarę możliwości projekty obejmujące wydarzenia i współpracę bezpośrednią przeniesiono na internetowe kanały komunikacji, a niektóre wydarzenia i działania zostały odwołane lub przełożone na późniejszy termin¹⁰. W wielu przypadkach przejście na wydarzenia wirtualne sprawdziło się i było kontynuowane

⁵ <https://data.europa.eu/doi/10.2873/87360>

⁶ Zjednoczone Królestwo przestało być państwem członkowskim UE od 31 stycznia 2020 r. Beneficjenci ze Zjednoczonego Królestwa uczestniczący w działaniach finansowanych z budżetu UE na 2019 r. lub z lat wcześniejszych nadal uczestniczyli w programie do zakończenia tych działań i mogli uczestniczyć w programie COSME do końca okresu przejściowego (31 grudnia 2020 r.).

⁷ Użycie tej nazwy nie ma wpływu na stanowiska w sprawie statusu i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości na temat ogłoszenia niepodległości przez Kosowo.

⁸ Niniejsze sprawozdanie zawiera informacje dotyczące poszczególnych krajów na temat działań, które miały szeroki zasięg geograficzny w odniesieniu do beneficjentów. Ogólnie rzecz biorąc, kryteria kwalifikacji dotyczące dotacji w ramach programu COSME i działań związanych z zamówieniami koncentrowały się na kryteriach innych niż geograficzne, takich jak zgodność z celami działania i jakość wniosków/ofert. Ważny był również wymiar europejski. W przypadku większości działań w ramach programu COSME budżet nie był wystarczający do zapewnienia szerokiego zasięgu geograficznego, obejmującego kwalifikujące się kraje. W niniejszym sprawozdaniu nie podano informacji dotyczących poszczególnych krajów w odniesieniu do tych przypadków.

⁹ Od 1 kwietnia 2021 r. agencja ta nosi nazwę „Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Innowacji i ds. MŚP” (EISMEA). W niniejszym sprawozdaniu stosowana jest dawna nazwa: „Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw” (EASME).

¹⁰ Na przykład odwołano edycję Europejskiej Stolicy Inteligentnej Turystyki na 2021 r., ponieważ jury konkursowe nie było w stanie spotkać się zgodnie z planem. Kilka wydarzeń w Azji Południowo-Wschodniej, w tym nawiązywanie kontaktów w ramach klastrów w Singapurze, zostało przełożonych na późniejszy termin ze względu na szczególnie surowe ograniczenia sanitarne/ograniczenia związane z podróżą.

w przyszłych działaniach. W niektórych przypadkach internetowe wydarzenia i kanały komunikacji ograniczyły jednak ściślejszą współpracę¹¹.

2. Działania i wyniki w 2020 r.

Całkowity planowany budżet programu COSME na lata 2014–2020 (7 lat) wynosił 2,3 mld EUR, wliczając koszty administracyjne. Zobowiązania finansowe miały rosnąć stopniowo do 2020 r., który był ostatnim rokiem realizacji programu. Roczny program prac wraz z towarzyszącymi środkami wsparcia był przyjmowany co roku przez Komisję.

Budżet COSME realizowany był w ramach czterech linii budżetowych obejmujących środki określone w odpowiedniej zmienionej decyzji w sprawie finansowania na rok 2020¹² oraz w decyzji w sprawie finansowania środków wsparcia¹³. Po uwzględnieniu wkładów pochodzących od państw niebędących członkami UE, niewykorzystanych środków z poprzedniego okresu programowania oraz różnych przesunięć, budżet dostępny na rok 2020 przedstawiał się następująco:

- a) linia budżetowa 02 01 04 01 na wydatki administracyjne: 3 619 046 EUR;
- b) linia budżetowa 02 01 06 01 na funkcjonowanie EASME: 10 330 544 EUR;
- c) linia budżetowa 02 02 01 na wszystkie pozostałe wydatki operacyjne: 136 538 959 EUR;
- d) linia budżetowa 02 02 02 na dostęp do finansowania wydatków operacyjnych: 290 041 750 EUR.

Decyzja w sprawie finansowania środków wsparcia przewidywała wkład w wysokości 8 000 000 EUR, objęty linią budżetową 02 02 01 budżetu ogólnego UE na rok 2020.

Średnio, realizację 25 % wszystkich działań w ramach programu COSME przewidzianych w budżecie operacyjnym powierzono EASME¹⁴. Wdrażanie instrumentów finansowych powierzono EFI (zob. poniżej).

Roczny budżet programu COSME w 2020 r. wynosił 440 530 299 EUR. Ogółem wykorzystano 99 % tego budżetu, a wskaźnik wykonania w odniesieniu do płatności wyniósł średnio 98 %.

2.1. Cel szczegółowy A: Dostęp do finansowania

W rozporządzeniu w sprawie COSME określono, że co najmniej 60 % całkowitego budżetu programu na lata 2014–2020 należy przeznaczyć na instrumenty finansowe. W okresie programowania 2014–2020 na instrumenty finansowe przeznaczono łącznie 1,6 mld EUR, co stanowi nieco ponad 60 % całkowitego budżetu COSME.

Na instrumenty finansowe i środki towarzyszące przeznaczono w 2020 r. 290 041 750 EUR, wliczając wkład państw EFTA i państw niebędących członkami UE.

Na instrument gwarancji kredytowych (LGF) przeznaczono 275 952 802 EUR, a na instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME (EFG) – 13 100 000 EUR. Stanowi to 66 % budżetu COSME w 2020 r.

¹¹ Na przykład europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej przyniosły dobre wyniki, ale zainteresowane strony zgłosiły, że wydarzenia wirtualne ograniczyły jakość współpracy/ściślejszą współpracę.

¹² C(2020) 7044 final: [DocsRoom – Komisja Europejska \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/docsroom-external/pages/DocsRoom3.aspx?docId=32622).

¹³ C(2020) 6322 final: [DocsRoom – Komisja Europejska \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/docsroom-external/pages/DocsRoom3.aspx?docId=32622).

¹⁴ SEC(2013) 493 final: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493(01)).

Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME (EFG)

COSME EFG służy inwestycjom w fundusze venture capital, które zapewniają kapitał podwyższonego ryzyka i finansowanie typu *mezzanine* dla MŚP na etapie ekspansji i wzrostu. Całkowita kwota przeznaczona na EFG w budżecie na 2020 r. wyniosła 13,1 mln EUR. Na koniec 2021 r. w ramach COSME EFG podpisano łącznie 23 umowy dotyczące funduszu¹⁵, a całkowity wkład UE przeznaczony dla pośredników finansowych w budżecie COSME na lata 2014–2020 wyniósł 323 mln EUR. W ramach tych umów COSME EFG pomógł zapewnić inwestycje w wysokości 2,6 mld EUR^{16 17} w 346 kwalifikujących się MŚP na etapie ich ekspansji i wzrostu, co przekłada się na łączną kwotę inwestycji szacowaną na 4,9 mld EUR.

Do końca 2021 r. z łącznej kwoty 2,6 mld EUR przeznaczonej z budżetu COSME na lata 2014–2020 na inwestycje w 28 państwach 25 % zainwestowano w Niemczech, kolejne 19 % we Francji i 15 % w Zjednoczonym Królestwie.

Z COSME EFG wsparto również paneuropejski fundusz funduszy (VentureEU), który uruchomiono w 2017 r. w celu ograniczenia problemu wąskich gardeł w dziedzinie finansowania kapitałem wysokiego ryzyka w UE.

Instrument gwarancji kredytowych programu COSME

Ze względu na utrzymujący się wysoki popyt na rynku pula środków z budżetu COSME LGF (ponad 1,2 mld EUR na lata 2014–2020) została zwiększona o kilka dopłat uzupełniających z segmentu MŚP Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). Wszystkie dopłaty uzupełniające na lata 2014–2022 wynoszą prawie 1,5 mld EUR. Oznaczało to, że można było kontynuować przyspieszone wdrażanie gwarantowanego przez UE finansowania transakcji MŚP o wyższym ryzyku. Dopłaty uzupełniające z EFIS wykorzystano do wsparcia transakcji związanych z kontynuacją programu pilotażowego w zakresie cyfryzacji rozpoczętego w 2019 r., aby umożliwić pośrednikom finansowym zapewnienie szerszego i bardziej kompleksowego wsparcia dłużnego dla MŚP w zakresie transformacji cyfrowej. Te dopłaty uzupełniające wykorzystano również do wsparcia reakcji na pandemię COVID-19 i jej skutki gospodarcze w 2020 r. i w kolejnych latach.

¹⁵ 16 z tych umów dotyczyło finansowania etapów wzrostu i ekspansji, a 7 – finansowania wieloetapowego w połączeniu z Instrumentem kapitałowym InnovFin na rzecz wczesnego etapu rozwoju ustanowionym w ramach programu „Horyzont 2020”.

¹⁶ EFI dokonuje inwestycji w zarządzane prywatnie pośredniczące fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, które dokonują inwestycji kapitałowych w MŚP. Ponieważ EFI jest zobowiązany do dokonywania inwestycji wraz z innymi inwestorami, którzy również inwestują w takie fundusze na równych zasadach, wkład finansowy UE z programu COSME powoduje dostępność dodatkowego finansowania inwestycyjnego w ramach tego funduszu kapitału podwyższonego ryzyka. 2,6 mld uruchomionego finansowania to całkowite finansowanie udostępnione w ramach funduszy ryzyka, w które EFI zainwestował. Po trzecie, inwestycje te miały efekt mnożnikowy, pobudzający dodatkowe inwestycje. Efekt mnożnikowy szacuje się na podstawie metodyki obliczania mnożnika EFI-EFIS w odniesieniu do kapitału własnego (np. 1,9 EUR uruchomionych inwestycji na 1 EUR uruchomionego finansowania), stąd kwota 4,9 mld EUR jako uruchomione inwestycje.

¹⁷ W rozporządzeniu w sprawie COSME przewiduje się inwestycje w wysokości od 2,6 mld EUR do 3,9 mld EUR w 360–540 MŚP. Do 2021 r. dokonano inwestycji o wartości 2,6 mld EUR w 346 MŚP oraz zaplanowano, że COSME EFG potra do zakończenia ostatnich operacji tj. do 31 grudnia 2034 r. Przy realizacji celów uwzględniono szczególne wyzwania związane z wdrażaniem tego instrumentu finansowego. Były to: (i) priorytet nadany operacjom w państwach niebędących członkami UE uczestniczących w programie COSME i fakt, że popyt inwestycyjny jest w tych krajach niższy, oraz (ii) czas potrzebny na podpisanie umów z funduszami, co wymaga uprzedniego zakończenia skomplikowanych procesów *due diligence* i pozyskiwania funduszy.

Do końca 2021 r. podpisano 154 umowy dotyczące (kontr-) gwarancji ze 128 pośrednikami finansowymi (instytucjami prorozwojowymi, towarzystwami gwarancyjnymi, bankami komercyjnymi i przedsiębiorstwami leasingowymi). Wkład UE wyniósł prawie 2,6 mld EUR, z czego 2,5 mld EUR pochodziło z połączonych środków COSME/EFIS.

Na mocy tych umów COSME LGF zapewniał gwarancje i kontrgwarancje pośrednikom finansowym w 33 państwach (26 państwach członkowskich i 7 innych państwach uczestniczących w COSME). Dzięki temu ponad 800 000 MŚP w tych państwach udzielono wsparcia finansowego w wysokości 50 mld EUR (zob. załącznik 2).

Środki towarzyszące (badania, narzędzia informacyjne, materiały i wydarzenia związane z komunikacją)

Na środki towarzyszące przeznaczono łącznie 0,8 mln EUR. Obejmowały one działania promocyjne i komunikacyjne, a także badanie SAFE. **Badanie SAFE dotyczące dostępu przedsiębiorstw do finansowania** zapewnia informacje na temat sytuacji finansowej MŚP, ich potrzeb w zakresie finansowania, dostępu do finansowania oraz oczekiwań. Jest ono bardzo przydatne z punktu widzenia kształtowania polityki opartej na dowodach na szczeblu UE i wykorzystywane przez państwa członkowskie, analityków, środowiska akademickie i inne podmioty. W 2020 r.¹⁸ badaniem tym objęto niemal 17 000 firm z 36 państw.

2.2. Cel szczegółowy B: Dostęp do rynków

W rozporządzeniu w sprawie COSME określono, że na ułatwienie dostępu do rynków należy przeznaczyć orientacyjną kwotę równą 21,5 % całkowitego budżetu na lata 2014–2020. W 2020 r. na ten cel szczegółowy przeznaczono łącznie 85 mln EUR, co stanowi około 19,3 % całkowitego budżetu COSME na ten rok.

Europejska Sieć Przedsiębiorczości

Europejska Sieć Przedsiębiorczości zapewnia MŚP wysokiej jakości wsparcie w zakresie innowacji, partnerstwa i umiędzynarodowienia, wspierając tym samym wzrost, odporność i konkurencyjność tych przedsiębiorstw. **Z budżetu COSME na 2020 r. współfinansowano usługi Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości świadczone w 2021 r.** Sieć była obecna we wszystkich 27 państwach członkowskich UE i innych państwach uczestniczących w programie COSME¹⁹. Ponadto sieć nadal rozwijała i rozszerzała nowe usługi, aby wspierać MŚP w ich staraniach na rzecz cyfryzacji i osiągnięcia zrównoważonego charakteru. Ponieważ kryzys związany z COVID-19 wciąż miał wpływ na działalność gospodarczą, Europejska Sieć Przedsiębiorczości wykazała się zdolnością do dostosowania swoich usług, pomagając MŚP w radzeniu sobie z nowymi wyzwaniami i możliwościami. Sieć coraz aktywniej wspiera MŚP w rozwiązywaniu problemów związanych z zakłóceniami łańcucha wartości i zwiększaniu odporności tych przedsiębiorstw.

Wyniki działań Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w 2021 r. (współfinansowanych z budżetu na 2020 r.):

- Europejska Sieć Przedsiębiorczości świadczyła usługi w zakresie wsparcia doradczego na rzecz 37 925 MŚP;

¹⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43872>

¹⁹ Albania, Armenia, Bośnia i Hercegowina, Islandia, Kosowo, Macedonia Północna, Mołdawia, Czarnogóra, Serbia, Turcja i Ukraina. Zjednoczone Królestwo oficjalnie opuściło UE 31 stycznia 2020 r. Nadal uczestniczyło w działaniach takich jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości do końca programu, ale nie należało już do struktur zarządzania.

- usługi Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w zakresie budowania partnerstw pomogły klientom-MŚP ze wszystkich krajów należących do sieci zawrzeć w 2021 r. ponad **2 592** międzynarodowych umów o partnerstwie z zagranicznymi przedsiębiorstwami;
- usługi Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w zakresie wsparcia doradczego pomogły ponad **7 000** klientom rocznie poprawić konkurencyjność i innowacyjność na szczeblu europejskim;
- usługi cyfrowe Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości dotarły do ponad 20 mln MŚP.

W odpowiedziach w ramach badania zadowolenia klientów Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości przeprowadzonego w 2021 r.²⁰ 92 % respondentów potwierdziło swoje zadowolenie z usług świadczonych przez sieć.

Istniała silna synergia między Europejską Siecią Przedsiębiorczości a programem Horyzont 2020, który zapewnił sieci finansowanie na świadczenie dodatkowego, specjalnie określonego zestawu usług dla MŚP w zakresie innowacji (poza zakresem usług Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości świadczonych w ramach COSME)²¹. Dyrekcja Generalna Komisji ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (DG GROW) oraz EASME współpracowały również w zakresie zarządzania, koordynacji i szkolenia Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w ramach szeregu programów UE.

Międzynarodowe punkty informacyjne dla MŚP w zakresie własności intelektualnej (Chiny, Azja Południowo-Wschodnia, Ameryka Łacińska i Indie)

Międzynarodowe punkty informacyjne dla MŚP w zakresie własności intelektualnej wspierają MŚP w ich staraniach na rzecz umiędzynarodowienia, zapewniając im doradztwo ekspertów na temat sposobów egzekwowania ich praw własności intelektualnej w Chinach, Azji Południowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej i Indiach lub w odniesieniu do tych rynków. Punkty informacyjne zapewniają m.in. doradztwo pierwszego kontaktu, szkolenia dotyczące korzystania z praw własności intelektualnej i zarządzania nimi w odniesieniu do wymienionych rynków docelowych oraz wsparcie w zakresie własności intelektualnej dla unijnych MŚP podczas nawiązywania kontaktów istotnych z punktu widzenia rynków docelowych. Punkty informacyjne współpracują również z punktami informacyjnymi w zakresie własności intelektualnej finansowanymi w ramach innych programów UE²². Punkty informacyjne dla MŚP w zakresie własności intelektualnej w Chinach, Azji Południowo-Wschodniej i Ameryce Łacińskiej odpowiedziały łącznie na 3 962 zapytania na infolinii i zorganizowały 440 sesji szkoleniowych lub seminariów internetowych z udziałem nieco ponad 6 500 uczestników. Punkt informacyjny dla MŚP w zakresie własności intelektualnej w Indiach oferował podobne usługi i był prowadzony na podstawie odrębnej umowy.

²⁰ Badanie przeprowadzono w okresie od kwietnia 2021 r. do końca czerwca 2021 r. i otrzymano 2 361 odpowiedzi.

²¹ Usługi te zapewniły beneficjentom EIC konkretne wsparcie w realizacji ich projektów i pomogły szczególnie innowacyjnym przedsiębiorstwom zwiększyć ich zdolności do zarządzania innowacjami.

²² Międzynarodowy punkt informacyjny w zakresie własności intelektualnej w Indiach (COSME), Europejski Punkt Informacyjny IPR („Horyzont 2020”), Afrykański Punkt Informacyjny IPR (Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej) i IP Key (DG ds. Handlu) na potrzeby wspólnych wydarzeń dotyczących własności intelektualnej. Mają one wspólną stronę internetową z indyjskimi, europejskimi i afrykańskimi punktami informacyjnymi i uczestniczyli jako specjaliści w dziedzinie własności intelektualnej w międzynarodowych misjach EU Gateway/Business Avenues (finansowanych w ramach inicjatywy na rzecz polityki zagranicznej) i misjach dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym (DG ds. Środowiska).

Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej

Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej wspiera współpracę przemysłową, handlową i inwestycyjną między UE a Japonią oraz przyczynia się do dyplomacji gospodarczej UE wobec tego kraju. Istotną usługą świadczoną przez to centrum jest „punkt informacyjny UPG”, który pomaga unijnym przedsiębiorstwom w korzystaniu z Umowy o partnerstwie gospodarczym między Unią Europejską a Japonią²³. W dwuletnim okresie objętym wsparciem z budżetu COSME na 2020 r. centrum zorganizowało szereg seminariów internetowych, w tym 27 seminariów internetowych poświęconych UPG, w których wzięło udział łącznie 1 478 uczestników, 76 seminariów internetowych dotyczących Japonii i wywozu do Japonii (łącznie 2 857 uczestników), 11 seminariów internetowych na temat odchudzonej produkcji (z udziałem 502 uczestników) oraz seminaria internetowe związane z kluczowymi kwestiami polityki UE. Ponadto w tym okresie w dalszym ciągu prowadziło ono przewodni program wymiany „Vulcanus in Japan” oraz punkt informacyjny ds. transferu technologii, dostarczało analizy polityki i przedstawiło 33 sprawozdania rynkowe. W sprawozdaniu specjalnym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego dotyczącym umiędzynarodowienia MŚP pozytywnie odniesiono się do usług Centrum UE-Japonia, wskazując w szczególności na ciągłość i dodatkowość jego usług, wysoki poziom zadowolenia klientów i dobrą współpracę z Europejską Siecią Przedsiębiorczości²⁴.

Zamówienia publiczne

Wprowadzono szereg środków mających na celu zwiększenie zdolności organów ds. zamówień publicznych i stworzenie nowych możliwości udziału MŚP w dostarczaniu do sektora publicznego innowacyjnych, zrównoważonych towarów, usług i robót budowlanych zgodnych z gospodarką o obiegu zamkniętym. W kwietniu 2023 r. uruchomiono platformę społecznościową dla nabywców publicznych²⁵ wspieraną z budżetu na 2020 r. Wspiera to współpracę 10 grup „dużych nabywców” w celu gromadzenia wspólnych danych wywiadowczych na temat konkretnych potrzeb w zakresie zamówień publicznych (w tym sztucznej inteligencji i paneli fotowoltaicznych). Program **współfinansowania zamówień publicznych na innowacje** pomaga dużym organom ds. zamówień publicznych zdobyć cenne doświadczenie w zakresie zamówień na innowacje przedkomercyjne dzięki dwóm realizowanym projektom. Stanowią one wytyczne dla organów na poszczególnych etapach przygotowywania i przeprowadzania procedur dotyczących zamówień publicznych na innowacje oraz potencjalnych działań związanych z powielaniem. Jeden z tych projektów koncentruje się na sektorze opieki zdrowotnej.

2.3. Cel szczegółowy C: Poprawa warunków ramowych i konkurencyjności

W rozporządzeniu w sprawie COSME określono, że na poprawę warunków ramowych i konkurencyjności należy przeznaczyć orientacyjną kwotę równą 11 % całkowitego budżetu na lata 2014–2020. W 2020 r. na ten cel przeznaczono 47,9 mln EUR, co stanowi 10,9 % całkowitego budżetu COSME.

²³ Weszła ona w życie 1 lutego 2019 r. Zob.: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement/eu-japan-agreement-chapter-chapter_pl.

²⁴ Europejski Trybunał Obrachunkowy, sprawozdanie specjalne nr 07/2022: Instrumenty służące umiędzynarodowieniu MŚP – zapewniono dużo działań wspierających, lecz nie były one w pełni spójne ani skoordynowane. Obejmowało ono okres finansowy 2014–2020.

²⁵ [Strona główna Platformy społecznościowej dla nabywców publicznych \(europa.eu\)](#)

Klustry

W ramach budżetu na 2020 r. udzielono wsparcia na cztery główne środki dotyczące klastrów: Europejską Platformę Współpracy Klastrow, która zapewnia szereg usług i narzędzi wspierających klustry w budowaniu zdolności i tworzeniu sieci kontaktów, dwa programy wspierające umiędzynarodowienie klastrów, z których jeden był poświęcony sektorowi obrony i bezpieczeństwa²⁶, oraz Europejski Program Doskonałości Klastrow, w ramach którego świadczone usługi w zakresie budowania zdolności oraz realizowano program krótkoterminowej wymiany między klastrami. W ramach programu wsparcia umiędzynarodowienia klastrów przyznano 12 dotacji konsorcjom obejmującym 64 klustry i organizacje wspierające przedsiębiorstwa z 17 państw UE/COSME. Niektóre z nich koncentrują się na celach klimatycznych (zob. załącznik 4 poniżej).

Ponieważ czas trwania projektów klastrów wynosił zazwyczaj 3–4 lata, wiele z nich nadal trwało w momencie rozpoczęcia się rosyjskiej agresji na Ukrainę. Wiele z tych projektów zapewnia **wsparcie ukraińskim przedsiębiorcom**. Na przykład Europejska Platforma Współpracy Klastrow utworzyła **unijne forum klastrów wspierające Ukrainę**, aby dopasować ofertę pomocy zgromadzonej, zweryfikowanej lub zatwierdzonej za pośrednictwem europejskich klastrów do wniosków ukraińskich partnerów. Europejska Platforma Współpracy Klastrow przeprowadziła również badanie, aby wychwycić sygnały o zakłóceniach w łańcuchach dostaw w terenie. Ponadto w ramach projektu doskonałości klastrów BRIGHT delegacja sześciu przedstawicieli ukraińskiego stowarzyszenia klastrów (same kobiety ze względu na wojnę) wzięła udział w 5-dniowym wydarzeniu w ramach ClusterXchange.

Turystyka, branża mody i sektor związany ze stylem życia

Trwające projekty w sektorze **turystyki** wspierane z budżetu na 2020 r. pomagają MŚP zwiększyć wykorzystanie cyfryzacji, innowacji, nowych technologii i inteligentnej turystyki poprzez wzmocnienie ich współpracy transnarodowej, a w szczególności ich powiązań z ponadnarodowymi ekosystemami innowacji. Projekty te obejmują bezpośrednie wsparcie finansowe dla MŚP na szkolenia i pomoc w dostosowaniu procesów biznesowych. W 25 państwach²⁷ realizowanych jest 9 projektów z udziałem 73 organizacji partnerskich. Niektóre z tych projektów wspierają również cele w zakresie zrównoważonego rozwoju i cele klimatyczne.

Projekt WORTH finansowany z budżetu COSME na 2020 r. ma na celu zwiększenie zdolności innowacyjnych i konkurencyjności MŚP w branży mody i sektorze związanym ze stylem życia oraz wspieranie ich w transformacji w kierunku neutralności klimatycznej i przywództwa cyfrowego²⁸. Wspiera on ponadnarodowe partnerstwa między projektantami, MŚP, producentami i dostawcami technologii w celu opracowania innowacyjnych, zrównoważonych i ukierunkowanych na projektowanie pomysłów biznesowych. Partnerstwa korzystają z programu inkubacji, wsparcia finansowego osób trzecich (10 000 – 20 000 EUR), coachingu, porad prawnych w sprawach własności intelektualnej oraz wsparcia

²⁶ Projekty te zapewniają wsparcie dla transgranicznej i międzysektorowej współpracy między europejskimi klastrami w celu opracowania wspólnej strategii umiędzynarodowienia i wspierania umiędzynarodowienia MŚP poza Europą.

²⁷ Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Niemcy, Dania, Grecja, Hiszpania, Finlandia, Francja, Węgry, Islandia, Włochy, Malta, Niderlandy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Albania, Czarnogóra, Serbia i Zjednoczone Królestwo.

²⁸ W tym sektor mody i sektor włókienniczy, obuwniczy, skórzany i futrzarski, meblarski oraz sektor dekoracji/projektowania wnętrz, biżuterii i akcesoriów.

w tworzeniu sieci kontaktów. W odpowiedzi na pierwsze zaproszenie do składania wniosków skierowane do partnerstw (finansowane przez osoby trzecie) koncentrujące się na europejskim Bauhausie wybrano 65 partnerstw. 10-miesięczny program inkubacji dla tych partnerstw obejmował 975 godzin dostosowanego do potrzeb mentoringu, 9 warsztatów (w tym 5 internetowych) oraz 52 internetowe podstawowe moduły i seminaria coachingowe. Procedury wyboru w ramach drugiego zaproszenia do składania wniosków skierowanego do partnerstw są w toku.

Wsparcie na potrzeby oceny wyników krajowych pod względem programu *Small Business Act* i zasad strategii MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy – porozumienie administracyjne z JRC i Eurobarometr

Zawarto porozumienie administracyjne ze Wspólnym Centrum Badawczym Komisji (JRC) w celu zapewnienia wsparcia naukowego na potrzeby oceny wyników państw członkowskich UE we wdrażaniu programu *Small Business Act* i zasad strategii MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy. JRC określiło zestaw wskaźników na podstawie 10 wymiarów określonych wspólnie z DG GROW i przeprowadziło związane z nimi kontrole jakości danych. Projekt rozpoczęto w 2020 r., a jego wyniki wykorzystano w zestawieniach informacji z poszczególnych krajów dotyczących przeglądu wyników MŚP i w sprawozdaniu rocznym opublikowanym w lipcu 2021 r.²⁹ Te zestawienia informacji i sprawozdania są stale wykorzystywane do kształtowania polityki na rzecz MŚP.

Badanie Eurobarometr Flash z 2022 r. dotyczące MŚP finansowane z budżetu COSME na 2020 r. koncentrowało się na **efektywnym gospodarowaniu zasobami i rynkach ekologicznych**. Aby uzyskać więcej informacji, zob. pkt 4 poniżej.

Pełnomocnicy ds. MŚP, zgromadzenie MŚP i zaawansowany kurs internetowy na konferencji Web Summit w Lizbonie

W 2020 r. świadczone usługi w celu zorganizowania: (i) czterech spotkań sieci pełnomocników ds. MŚP³⁰ (przedstawiciele administracji krajowych państw członkowskich); (ii) zgromadzenia MŚP w 2020 r. (wirtualne wydarzenie z udziałem zainteresowanych stron, w którym za pośrednictwem internetu uczestniczyło 984 delegatów); oraz (iii) zaawansowanego kursu internetowego w grudniu 2020 r. podczas konferencji Web Summit w Lizbonie, w którym wzięło udział ponad 200 uczestników³¹. Wydarzenia te dostarczyły cennych wytycznych i porad w celu wsparcia kształtowania polityki na rzecz MŚP, w tym wsparcia sieci pełnomocników ds. MŚP w przygotowywaniu rocznego sprawozdania za 2020 r. i zaleceń w sprawie działań³².

²⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_pl

³⁰ Czerwiec 2020 r. (zdalnie, 46 uczestników), październik 2020 r. (zdalnie, 83 uczestników), listopad 2020 r. (zdalnie podczas zgromadzenia MŚP, 67 uczestników) i grudzień 2020 r. (zdalnie, 72 uczestników).

³¹ Pierwotne plany stacjonarnej konferencji w Berlinie zamieniono na wydarzenie wirtualne ze względu na obostrzenia związane z COVID-19.

³² Sprawozdanie to zawiera przegląd najnowszych tendencji w zakresie wyników MŚP w Europie oraz zalecenia w sprawie działań <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/40291/download>). Zostało ono przedstawione Radzie ds. Konkurencyjności w listopadzie 2020 r. (zob.: Rada ds. Konkurencyjności, rynek wewnętrzny i przemysł – Consilium europa.eu).

UE otwarta dla przedsiębiorczości (ang. EU Open for Business) – nowy kompas dla MŚP³³

W maju 2021 r. zorganizowano wydarzenie otwierające i zamykające oraz sześć seminariów internetowych finansowanych z budżetu COSME na 2020 r., aby dostarczyć przedsiębiorstwom i zainteresowanym stronom praktyczne informacje na temat programów UE i narzędzi wsparcia w takich dziedzinach jak własność intelektualna, dostęp do finansowania, handel międzynarodowy i jednolity rynek. Liczba uczestników każdego seminarium internetowego wahała się od 206 do 370, przekraczając ogólny cel wynoszący 650, a pozytywne reakcje wyraziło 80 % respondentów uczestniczących w badaniu przeprowadzonym po wydarzeniu³⁴.

2.4. Cel szczegółowy D: Promocja przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości

W rozporządzeniu w sprawie COSME określono, że na promocję przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości należy przeznaczyć orientacyjną kwotę równą 2,5 % całkowitego budżetu na lata 2014–2020. W 2020 r.³⁵ ³⁶na ten cel wydano 3,6 mln EUR, co stanowi 0,8 % całkowitego budżetu COSME.

Zwiększanie kompetencji cyfrowych i przedsiębiorczości wśród dziewcząt i kobiet (ESTEAM)³⁷

Projekt ten wspierany z budżetu COSME na 2020 r. ma na celu wzmocnienie kompetencji cyfrowych i przedsiębiorczości dziewcząt i kobiet oraz zwiększenie ich pewności siebie. Będzie on kontynuowany do końca 2024 r. W maju 2022 r. odbyło się wydarzenie dla dziewcząt, w którym wzięło udział 203 uczestników, oraz 15 lokalnych warsztatów poświęconych rozwiązywaniu problemów, studiom przypadku i ćwiczeniu z prezentacji. Pierwszy kobiecy festiwal ESTEAM Fest odbył się w czerwcu 2022 r. i obejmował sesję plenarną oraz warsztaty mające na celu zwiększenie przedsiębiorczości i umiejętności cyfrowych. Usługi mentoringu były świadczone do końca 2022 r.

Europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej

Europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej opierają się na doświadczeniach z udanej inicjatywy pilotażowej, która odbyła się w 2018 r. W ramach tego projektu uzupełniającego finansowanego z budżetu COSME na 2020 r. zorganizowano serię warsztatów z udziałem szeregu zainteresowanych stron z obszaru gospodarki społecznej w celu rozwijania współpracy międzyregionalnej poprzez wymianę i powielanie najlepszych praktyk i uczenie się międzyregionalne. Beneficjentami było 88 organizacji z 27 państw UE/COSME. Zorganizowano ponad 60 warsztatów związanych z misjami na rzecz gospodarki społecznej z udziałem około 2 500 uczestników i zgłoszono 350 dobrych praktyk.

³³ https://commission.europa.eu/events/eu-open-business-new-compass-smes-2021-05-26_pl

³⁴ Na pytania „Czy seminarium internetowe zainspirowało Państwa?”, „Czy wywoła ono jakieś działania z Państwa strony?”, „Czy spełniło ono Państwa oczekiwania?”, „Czy poleciliby je Państwo innym?” (średnio) 80 % respondentów odpowiedziało „tak” lub „raczej tak”.

³⁵ Kwota ta była niższa w 2020 r. ze względu na ogłoszenie zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Erasmus dla młodych przedsiębiorców w 2019 r.

³⁶ Ponadto w 2020 r. instrumentom finansowym nadano wyższy priorytet (66 % budżetu COSME przeznaczono na te instrumenty, podczas gdy wartość docelowa w czasie trwania programu wynosiła 60 %). Instrumenty finansowe wspierały również cele w zakresie przedsiębiorczości.

³⁷ Aby uzyskać więcej informacji, zob. [strona internetowa projektu](#) oraz nagrania wideo z pierwszych dwóch festiwali ESTEAM FEST (https://eisma.ec.europa.eu/esteem-fests-and-communities-girls-and-women_en).

W ramach projektów opracowano również zestaw zaleceń dotyczących poprawy regionalnej/lokalnej gospodarki społecznej oraz stworzono możliwości i zachęty dla przyszłych partnerstw.

3. Środki wsparcia i wydatki administracyjne

Środki wsparcia programu COSME finansowane są w ramach linii budżetowej 02 02 01. W 2020 r. na środki wsparcia przeznaczono 6,2 mln EUR.

Zorganizowano konferencje i spotkania z zainteresowanymi stronami w celu omówienia wyzwań stojących przed różnymi sektorami przemysłu. Inne środki wsparcia obejmowały prace analityczne, takie jak badania wspierające kształtowanie polityki oraz narzędzia informacyjne zapewniające praktyczne wsparcie dla MŚP.

Badanie dotyczące **ochrony prawnej tajemnic przedsiębiorstwa w kontekście gospodarki opartej na danych**³⁸ stanowi cenne wsparcie dla kształtowania polityki w zakresie sposobu, w jaki ochrona prawna tajemnic przedsiębiorstwa może pomóc w stworzeniu bezpiecznego otoczenia dla wymiany danych między przedsiębiorstwami, zwłaszcza w sektorach strategicznych dla europejskiej gospodarki opartej na danych. Zawiera ono 13 studiów przypadku wraz z cennymi przykładami sposobu, w jaki firmy zarządzają swoimi tajemnicami przedsiębiorstwa. Wiele wskaźników tego badania zostało przekoczonych, ale na etapach pośrednich wystąpiły pewne trudności (liczba odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu była poniżej wartości docelowej ze względu na wrażliwość danych i konieczne było przełożenie działań z powodu kwestii związanych z COVID-19).

Badanie dotyczące spółek o średniej kapitalizacji

Ponieważ przedsiębiorstwa *scale-up* i spółki o średniej kapitalizacji nie wchodzą w zakres definicji MŚP określonej przez WE, są one często wyłączone z systemów wsparcia dla MŚP³⁹. Celem tego badania było zebranie informacji na temat spółek o średniej kapitalizacji (statystyk oraz informacji na temat specyfiki spółek o średniej kapitalizacji i przeszkód, jakie napotykają przy prowadzeniu działalności gospodarczej i na etapie *scale-up*) oraz ocena ewentualnej potrzeby opracowania specjalnej polityki na rzecz wsparcia tych przedsiębiorstw i dalszego wykorzystywania ich zdolności do tworzenia miejsc pracy. Sprawozdanie końcowe opublikowano w listopadzie 2022 r.⁴⁰ i przekazano odpowiednim zainteresowanym stronom.

W 2020 r. **wydatki administracyjne** stanowiły 3 % budżetu. Obejmowały one spotkania ekspertów oraz działania informacyjne i komunikacyjne, a także wydatki Komisji (DG GROW) w wysokości 3,3 mln EUR związane z sieciami informatycznymi oraz inną pomocą techniczną i administracyjną. Wkład z budżetu programu na funkcjonowanie EASME wyniósł 9,9 mln EUR.

4. Wkład w realizację celów klimatycznych, celów zrównoważonego rozwoju i celów cyfrowych i celów związanych z płcią

Poniżej przedstawiono pokrótce sposób, w jaki program COSME przyczynia się do osiągnięcia tych celów, wraz z przykładami działań przyczyniających się do realizacji

³⁸ <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/c0335fd8-33db-11ed-8b77-01aa75ed71a1/language-pl/format-PDF/source-267469968>

³⁹ [Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw.](#)

⁴⁰ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

każdego celu. **Dalsze informacje na temat wkładu programu w realizację tych celów dotyczących uwzględniania powyższych kwestii znajdują się w załączniku 4.**

Wkład programu COSME w realizację celu dotyczącego uwzględniania kwestii klimatu, wyznaczonego w odniesieniu do wszystkich programów Komisji (ogółem 20 % budżetu UE na lata 2014–2020), oszacowano na 25,6 mln EUR (6 % alokacji finansowej w 2020 r.). Choć nie ma możliwości prześledzenia dokładnego wkładu większości środków programu COSME w uwzględnianie kwestii klimatu⁴¹, wiele projektów i środków w pewnym stopniu skupia się na tym celu. Wśród przykładów można wymienić instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME, Europejską Sieć Przedsiębiorczości, różne działania wspierające klastry, w tym umiędzynarodowienie klastrów, oraz partnerstwo WORTH na rzecz zwiększenia konkurencyjności i zdolności innowacyjnych MŚP w sektorach związanych ze stylem życia.

Przeprowadzono również badanie Eurobarometr Flash poświęcone konkretnie efektywnemu gospodarowaniu zasobami i rynkom ekologicznym, a **tablica wyników z zakresu konkurencyjności europejskiego przemysłu neutralnego dla klimatu** opracowana w ramach porozumienia administracyjnego z JRC niedługo zostanie ukończona. Prace te zostały już uwzględnione w szeregu ważnych inicjatyw politycznych, w tym w sprawozdaniach pomocniczych Obserwatorium Czystych Technologii Energetycznych oraz w akcie w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie. Dalsze informacje znajdują się w załączniku 4 poniżej.

Wiele środków programu COSME **przyczynia się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju (SDG)** określonych w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. W szczególności Europejska Sieć Przedsiębiorczości i misje na rzecz gospodarki społecznej przyczyniają się do realizacji SDG 8 (wzrost gospodarczy i godna praca). SDG 9 (innowacyjność, przemysł, infrastruktura) jest realizowany w ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, projektów doskonałości klastrów oraz środków wsparcia turystyki (zob. również cyfryzacja poniżej). SDG 12 (odpowiedzialna konsumpcja i produkcja) został uwzględniony m.in. w projekcie WORTH dotyczącym sektorów związanych ze stylem życia.

Istnieje również szereg **środków programu COSME, które przyczyniają się do osiągnięcia celów w zakresie cyfryzacji**. Obejmują one projekty mające na celu pobudzenie cyfryzacji, innowacji i wykorzystania nowych technologii w sektorze turystyki oraz zamówienia publiczne na projekty innowacyjne, aby pomóc organom w zakupie przedkomercyjnych innowacji w obszarach takich jak sztuczna inteligencja, a także projekty w obrębie klastrów, które mają stymulować wzajemne inspirowanie się i wymianę doświadczeń związanych z technologiami cyfrowymi dla przemysłów rolno-spożywczego, motoryzacyjnego, włókienniczego i medycyny precyzyjnej.

Chociaż do rozporządzenia w sprawie COSME nie włączono wyraźnie żadnego celu związanego z **plcią**, działania wspierane w ramach tego programu są zgodne z zasadami równouprawnienia płci i uwzględniają aspekt płci. Projekt ESTEAM, o którym mowa w pkt 2.4 powyżej, ma na celu zwiększenie zdolności w zakresie cyfryzacji i przedsiębiorczości oraz pewności siebie dziewcząt- i kobiet-przedsiębiorców. Dostępne są również pewne dane dotyczące kobiet będących beneficjentami instrumentów finansowych i kobiet koordynujących projekty.

⁴¹ Pewne wsparcie na rzecz realizacji celów w dziedzinie klimatu obejmowały liczne środki programu COSME. Ponieważ jednak zawsze było to wpisane w szerszy cel konkurencyjności, zasadniczo nie istniał odrębny budżet na komponent środków poświęcony klimatowi.

5. Wnioski

Wskaźniki wykonania budżetu operacyjnego zarówno w odniesieniu do zobowiązań, jak i płatności wyniosły 99 %. Stanowi to kontynuację wysokiego wskaźnika wykonania zobowiązań i odzwierciedla poprawę wykonania płatności operacyjnych w porównaniu z rokiem poprzednim.

Jednym z głównych celów był dostęp do finansowania, w ramach którego wykonano 66 % budżetu. W 2020 r. instrument gwarancji kredytowych programu COSME (LGF) umożliwił pośrednikom finansowym dalsze udzielanie wsparcia finansowego MŚP, które były postrzegane jako bardziej ryzykowne i którym trudno było uzyskać finansowanie dłużne. Ogólnie rzecz biorąc, oczekuje się, że w całym okresie trwania programu COSME LGF wygeneruje ponad 67 mld EUR finansowania. Jeżeli chodzi o instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME (EFG), dane liczbowe dotyczące inwestycji w MŚP na etapie wzrostu i ekspansji stanowiły dobrą prognozę osiągnięcia pierwotnych celów długoterminowych. Przy realizacji celów uwzględniono szczególne wyzwania związane z wdrażaniem tego instrumentu.

W ramach programu prac na 2020 r. poczyniono dalsze postępy w realizacji jednego z głównych zaleceń wynikających z przeglądu śródkresowego programu: skoncentrowania się na szerzej zakrojonych, strategicznych działaniach przy jednoczesnym zachowaniu pewnej elastyczności umożliwiającej badanie nowych pomysłów. Inicjatywy przewodnie, takie jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości, program „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców oraz instrumenty finansowe, stanowiły 75 % zobowiązań w ramach budżetu COSME w 2020 r.

W 2021 r. Europejska Sieć Przedsiębiorczości (współfinansowana z budżetu na 2020 r.) świadczyła na rzecz 37 925 MŚP usługi doradcze o wartości dodanej⁴² w celu zwiększenia ich międzynarodowej konkurencyjności i zrównoważonego charakteru. Usługi cyfrowe sieci dotarły do ponad 20 mln MŚP. Ponadto sieć udzielała MŚP cennego wsparcia podczas kryzysu związanego z COVID-19, dostosowując w razie potrzeby swoje usługi i modele świadczenia usług.

Wiele innych działań w ramach programu wyróżniało się dobrymi wynikami i jakością usług. Na przykład Centrum UE-Japonia świadczyło szeroki zakres usług, aby pomóc MŚP w prowadzeniu interesów z Japonią, a także w zakresie dyplomacji gospodarczej. Międzynarodowe punkty informacyjne dla MŚP w zakresie własności intelektualnej zapewniały MŚP cenne doradztwo, sesje szkoleniowe i wydarzenia dotyczące kwestii własności intelektualnej związanych z Chinami, Azją Południowo-Wschodnią, Ameryką Łacińską (w tym 440 sesji szkoleniowych z udziałem 6 569 uczestników) i Indiami.

Działania na mniejszą skalę zapewniły również użyteczne wsparcie, aby pomóc MŚP w innowacjach oraz zwiększyć ich konkurencyjność i zrównoważony charakter. Na przykład pierwsze zaproszenie do składania wniosków skierowane do partnerstw w ramach projektu WORTH dla branży mody i sektorów związanych ze stylem życia wspierało 65 partnerstw projektantów, MŚP, producentów i dostawców technologii w drodze 10-miesięcznego programu inkubacji obejmującego 975 godzin dostosowanego mentoringu. Aby dalej udzielać tego wsparcia, opublikowano dodatkowe zaproszenia do składania wniosków skierowane do partnerstw. We współpracy z organami ds. zamówień publicznych

⁴² MŚP te korzystały w różnych momentach z szeregu usług dostosowanych do ich szczególnych potrzeb. Głównym elementem modelu świadczenia usług przez Europejską Sieć Przedsiębiorczości jest nawiązanie długoterminowych stosunków z MŚP i wspieranie ich w perspektywie średnioterminowej, aby pomóc im w sprostaniu wszystkim problemom i wyzwaniom oraz w wykorzystaniu możliwości, przed którymi stoją.

realizowano również szereg projektów mających na celu stworzenie MŚP nowych możliwości dostarczania innowacyjnych produktów i usług sektorowi publicznemu.

Ponadto kilka badań finansowanych w ramach programu, w tym tablica wyników z zakresu konkurencyjności europejskiego przemysłu neutralnego dla klimatu, badanie dotyczące ochrony prawnej tajemnic przedsiębiorstwa w kontekście gospodarki opartej na danych oraz badanie dotyczące spółek o średniej kapitalizacji pozwoliło dokonać cennych ustaleń i rzetelnej analizy, które wykorzystano do wsparcia prac politycznych.

Program COSME wykazał również swoją skuteczność w pomaganiu MŚP w radzeniu sobie z nowymi wyzwaniami. W ramach kilku działań i projektów wspieranych z budżetu na 2020 r., w tym Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, uruchomiono specjalne usługi, aby pomóc MŚP w rozwiązywaniu problemów wynikających z kryzysu związanego z COVID-19. Wiele projektów w ramach programu COSME trwa 3–4 lata. Od 2022 r. na niewielką liczbę realizowanych projektów finansowanych z budżetu na 2020 r. ma wpływ **rosyjska agresja wojskowa na Ukrainę**. W stosownych przypadkach zatwierdzano przedłużenie czasu trwania tych projektów oraz dostosowywano działania do warunków kryzysowych. Jednym z przykładów jest projekt P2GREEN-EST, który miał pomóc unijnym MŚP w dostępie do zamówień publicznych poza UE, a Ukraina była wyznaczonym rynkiem docelowym⁴³. W ostatnim czasie w przypadku niektórych projektów programu COSME na 2020 r. nadal realizowanych w czasie rozpoczęcia się rosyjskiej agresji na Ukrainę udało się dostosować świadczone w ich ramach usługi, aby pomóc unijnym przedsiębiorstwom w sprostaniu związanym z nią wyzwaniami, takim jak problemy w łańcuchu dostaw, oraz zapewnić pewnego rodzaju wsparcie ukraińskim przedsiębiorstwom (zob. pkt 2.3 powyżej).

Zoptymalizowano powiązania z innymi programami i funduszami UE. Na przykład COSME LGF otrzymał dodatkowe 714 mln EUR dzięki gwarancji dla EFI w wysokości 1 mld EUR z Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych. Środki te wykorzystano do wsparcia MSP borykających się z problemami z płynnością wynikającymi z kryzysu związanego z COVID-19. Europejska Sieć Przedsiębiorczości stworzyła synergię z programem „Horyzont 2020”, Europejską Radą ds. Innowacji (EIC) oraz szeregiem unijnych programów i systemów wsparcia. Odnotowano również kilka przykładów współpracy w ramach realizowanych lub wcześniejszych projektów w ramach programu COSME. Dotyczyło to w szczególności Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, projektu WORTH i kilku działań związanych z zamówieniami publicznymi.

Jeżeli chodzi o środki programu COSME realizowane od 2020 r., będą one dalej monitorowane, ze szczególnym uwzględnieniem środków, których wykonanie przełożono ze względu na COVID-19, oraz przypadków, w których zidentyfikowano konkretne problemy. Dzięki regularnemu monitorowaniu dokonano również realokacji środków z budżetu na najbardziej udane działania, w przypadku których zgłosiło się zbyt dużo chętnych. Na przykład 815 107 EUR z niewykorzystanych środków z programu prac na 2020 r. przeznaczono na projekty z list rezerwowych w ramach zaproszenia do składania wniosków w dziedzinie turystyki w celu zwiększenia wykorzystania cyfryzacji, innowacji i nowych technologii w tym sektorze. Innym przykładem jest przesunięcie środków z COSME EFG do COSME LGF.

Doświadczenia z obecnego monitorowania posłużą również do kształtowania środków na przyszłe lata, w szczególności prac mających na celu zapewnienie większej ciągłości

⁴³ Ponieważ rozpoczęcie wojny miało poważny wpływ na ten projekt, umowa o udzielenie dotacji została zawieszona. Po przeprowadzeniu ponownej oceny sytuacji kilka miesięcy później zmieniono umowę o udzielenie dotacji, aby uwzględnić dodatkowe państwo docelowe spoza UE, co umożliwiło ponowne rozpoczęcie działań w ramach projektu.

działań przewodnich⁴⁴ oraz bieżących prac nad przygotowaniem programu prac w odniesieniu do filaru dotyczącego MŚP na 2024 r.

Ogólnie rzecz biorąc, środki programu COSME na 2020 r. znajdują się na dobrej drodze do osiągnięcia przewidzianych w ich ramach celów. W przypadku wielu środków osiągnięto już założone cele, a projekty, na które wpłynął kryzys związany z COVID-19, z powrotem są na dobrej drodze do ich osiągnięcia. Środki wspierane z programu nadal sprzyjają konkurencyjności, wzrostowi i zatrudnieniu, natomiast wiele projektów realizowanych w ramach programu, w szczególności Europejska Sieć Przedsiębiorczości i środki wsparcia klastrów, wykazało swoją zdolność do zaspokajania zmieniających się potrzeb MŚP i elastycznego reagowania na nowe wyzwania.

⁴⁴ Obecnie są one wspierane w ramach filaru Programu na rzecz jednolitego rynku dotyczącego MŚP. W szczególności Europejska Sieć Przedsiębiorczości, program „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców i wspólne inicjatywy na rzecz klastrów są obecnie działaniami wieloletnimi, korzystającymi ze współfinansowania do 2024 r. w celu zapewnienia większej ciągłości tych usług w perspektywie średnioterminowej. Zob. również akapit 3 niniejszej sekcji wniosków.

Załącznik 1 – Wykonanie budżetu COSME na 2020 r.

(wszystkie dane liczbowe podano w EUR)

Linia budżetowa		Środki na zobowiązania			Środki na płatności			
		wszystkie źródła finansowania			wszystkie źródła finansowania			
		Budżet początkowy	Budżet wykonany	Wykonanie %		Środki przeznaczone na płatności	Płatności zrealizowane	Wykonanie %
02 02 02	Dostęp do finansowania	290 041 750	290 041 750	100 %		333 931 327	328 837 656	98 %
02 02 01	Dostęp do rynków, otoczenie biznesowe i przedsiębiorczość							
	wdrażany przez GROW	10 049 697	10 026 133	100 %		8 901 623	8 878 059	100 %
	przekazany EASME	126 489 262	123 066 819	97 %		132 390 902	132 390 902	100 %
	ogółem	136 538 959	133 092 952	97 %		141 292 525	141 268 961	100 %
02 01 04 01	Budżet administracyjny	3 619 046	3 333 968	92 %		3 619 046	1 033 829	29 %
02 01 06 01	EASME – Budżet administracyjny (operacyjny)	10 330 544	9 916 195	96 %		10 330 544	9 916 195	96 %
	Całkowity budżet	440 530 299	436 384 865	99 %		489 173 442	481 056 641	98 %

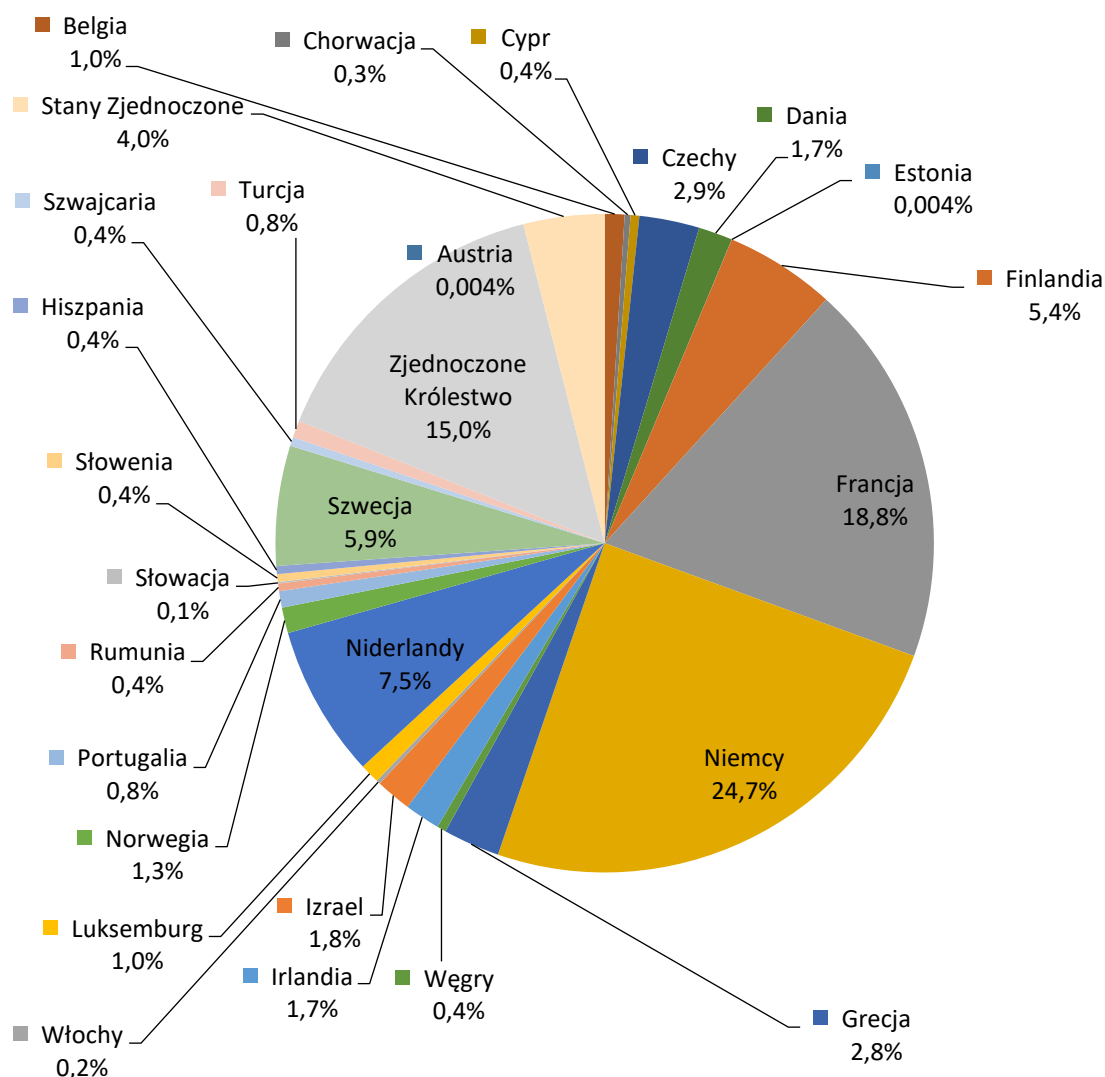
Załącznik 2 – Informacje dotyczące poszczególnych krajów

1. Instrumenty finansowe

Na poniższych wykresach przedstawiono geograficzny podział wsparcia finansowego otrzymanego przez MŚP w różnych państwach. Informacje dotyczące poszczególnych krajów są łącznym wynikiem uzyskanym na podstawie wszystkich środków na zobowiązania w latach 2014–2020. W przypadku instrumentów finansowych, ze względu na sposób ich wdrażania, roczne środki na zobowiązania przyczyniają się do osiągnięcia ogólnych wyników, które opierają się na budżetach, z których przeznaczono środki również w poprzednich latach.

Instrument kapitałowy na rzecz wzrostu COSME

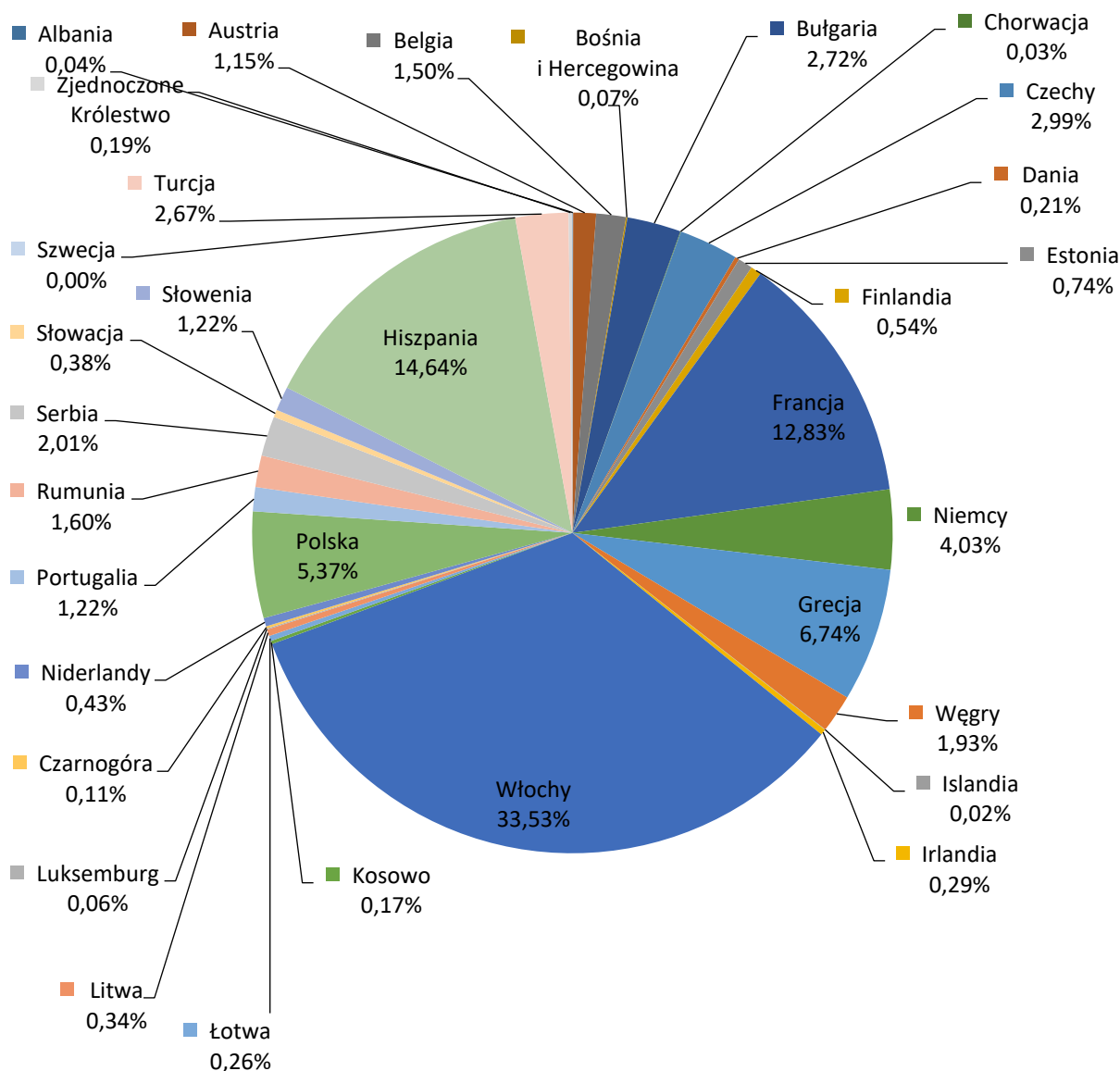
Do końca 2021 r. w 28 państwach dokonano inwestycji o łącznej wartości 2,6 mld EUR z budżetu COSME na lata 2014–2020 (25 % tej kwoty zainwestowano w Niemczech, 19 % we Francji i 15 % w Zjednoczonym Królestwie).

Instrument gwarancji kredytowych

Dywersyfikacja geograficzna

Do końca 2021 r. LGF zapewnił gwarancje i kontrgwarancje pośrednikom finansowym w 33 państwach (26 państwach członkowskich i 7 państwach uczestniczących w COSME). Dzięki temu ponad 800 000 MŚP otrzymało wsparcie finansowe w wysokości 50 mld EUR.

* Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

Udział państw w realizacji celów szczegółowych 2–4 (dostęp do rynków, poprawa warunków ramowych i konkurencyjności oraz przedsiębiorczość)

Projekty w ramach programu COSME zostały wybrane na podstawie kryteriów określonych w zaproszeniach do składania wniosków, w szczególności adekwatności, jakości i wpływu wniosków. Uwzględnia się również wymiar europejski. Projekty nie zostały jednak wybrane wyłącznie na podstawie kryteriów geograficznych.

Europejska Sieć Przedsiębiorczości finansowana z budżetu na 2020 r. obejmowała wszystkie państwa członkowskie UE i świadczyła usługi na rzecz MŚP we wszystkich regionach UE. W programie uczestniczyli również członkowie Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w Islandii i państwach stowarzyszonych. Chociaż Zjednoczone Królestwo oficjalnie opuściło UE 31 stycznia 2020 r., nadal uczestniczyło w Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości do końca programu, ale nie należało już do struktur zarządzania.

Wiele z pozostałych działań na większą skalę również miało dobre rozłożenie beneficjentów między poszczególne państwa członkowskie UE i inne państwa uczestniczące, jak przedstawiono poniżej.

Liczba beneficjentów w podziale na państwa w odniesieniu do czterech działań na większą skalę w ramach programu COSME

Państwo	Doskonałość klastrów	Turystyka: TOURINN*	Europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej	Umiejscowienie klastrów (wszystkie sektory, w tym sektor obrony)	Cztery działania ogółem
Albania	0	1	0	0	1
Austria	0	0	1	0	1
Belgia	0	3	7	4	14
Bułgaria	2	2	1	2	7
Cypr	0	1	0	2	3
Czechy	3	1	1	0	5
Niemcy	5	3	2	2	12
Dania	3	1	1	3	8
Estonia	2	0	1	1	4
Grecja	1	2	3	0	6
Hiszpania	14	14	13	16	57
Finlandia	2	2	2	0	6
Francja	7	2	5	14	28
Chorwacja	0	5	3	0	8
Węgry	3	1	3	1	8
Islandia	0	1	0	0	1
Irlandia	0	0	5	0	5
Włochy	7	11	12	12	42
Łotwa	1	0	1	0	2
Litwa	6	0	0	0	6
Luksemburg	0	0	0	0	0
Malta	0	1	1	0	2
Czarnogóra	0	1	0	0	1
Niderlandy	2	1	5	2	10
Polska	4	1	3	3	11
Portugalia	5	6	7	5	23

Rumunia	4	2	1	2	9
Serbia	1	4	1	1	7
Szwecja	2	0	2	1	5
Słowacja	0	1	0	1	2
Słowenia	0	5	3	3	11
Turcja	1	0	3	0	4
UK	1	1	1	0	3
Ogółem	76	73	88	75	312

W przypadku pierwszych trzech zaproszeń do składania wniosków przedstawionych w tej tabeli (doskonałość klastrów, TOURINN* – zwiększenie wykorzystania cyfryzacji, innowacji i nowych technologii w turystyce poprzez współpracę transnarodową i budowanie zdolności, europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej) beneficjenci pochodzą z niemal wszystkich państw członkowskich UE, a niektórzy z Islandii i państw stowarzyszonych. Projekty umiędzynarodowienia klastrów obejmują większość państw członkowskich UE:

- Doskonałość klastrów: 76 organizacji partnerskich z 22 państw członkowskich UE i innych państw uczestniczących w programie;
- zwiększenie wykorzystania cyfryzacji, innowacji i nowych technologii w sektorze turystyki (TOURINN): 73 organizacje partnerskie w 25 państwach;
- europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej: 88 organizacji będących beneficjentami z 27 państw członkowskich UE;
- umiędzynarodowienie klastrów (w tym także działania na rzecz umiędzynarodowienia klastrów dotyczące MŚP w sektorze obrony): 75 beneficjentów w 18 państwach członkowskich.

W przypadku wszystkich czterech z tych programów odnotowano znacznie wyższy poziom uczestnictwa Hiszpanii, Włoch oraz, w mniejszym stopniu, Francji i Niemiec. Tendencja ta niekoniecznie jednak dotyczy wszystkich środków programu COSME lub wszystkich lat programu. Warto byłoby dalej zbadać tę kwestię w ramach trwającej końcowej oceny programu.

Ramka 1. Przykład projektu COSME EFG – Finnsiirto – Finlandia – Maszyny

Finnsiirto z siedzibą w Lieto, tuż na wschód od Turku w południowo-zachodniej Finlandii, prowadzi działalność w obszarze sprzedaży profesjonalnych wózków widłowych i logistyki. Przedsiębiorstwo to nieustannie dokłada starań, aby wprowadzać innowacje i niewielkie zmiany w celu odróżnienia się od konkurentów, koncentrując się na zmianach, które chcieliby zobaczyć jego klienci „Zawsze staramy się myśleć, czego byśmy chcieli, gdybyśmy byli klientami” – wyjaśnia Kalle Dahlman, dyrektor handlowy w Finnsiirto. Początkowo sprzedawało ono używane wózki widłowe. Z czasem zaczęło koncentrować się na wynajmie i utrzymywaniu flot, a nie na sprzedaży pojedynczych pojazdów, i rozpoczął się jego bardzo szybki rozwój.

Przedsiębiorstwo zaczęło szukać inwestora, który sfinansowałby ten szybki rozwój, i spotkali się z Folmer, firmą z niepublicznego rynku kapitałowego wspieraną przez EFI. „Po pierwszym spotkaniu było dla nas jasne, że obie strony są gotowe i ufają sobie nawzajem”. Inwestycje Folmer pozwoliły Finnsiirto na znaczne zwiększenie ilości, wzmocnienie personelu, zwiększenie zapasów i zbudowanie nowej siedziby. „Znacząco wzmocniło to naszą pozycję”, podsumowuje Kalle. Od tego czasu przedsiębiorstwo nadal się rozwijało, rozszerzając działalność w państwach bałtyckich poprzez biuro sprzedaży w Tallinnie, i kupiło dwa inne przedsiębiorstwa, Simeri i Suomen Telakone, dzięki czemu te trzy podmioty tworzą razem jedno z największych przedsiębiorstw w sektorze maszyn w Finlandii.

Dalsze informacje – [studium przypadku Folmer:Finnsiirto \(Finlandia\), maszyny – COSME EGF/EFIS \(eif.org\)](#)

Ramka 2. Przykład projektu COSME LGF – GardenLiving – Finlandia – ogrodnictwo i projektowanie zieleni we wnętrzach

GardenLiving to innowacyjne fińskie przedsiębiorstwo ogrodnicze, które sprzedaje produkty ogrodnicze i świadczy usługi takie jak architektura krajobrazu, projektowanie zieleni we wnętrzach oraz pielęgnacja i reorganizacja ogrodu. Sale wystawowe oferują klientom atrakcyjną i innowacyjną przestrzeń do zakupu roślin i materiałów ogrodniczych oraz do konsultacji z ekspertami w celu uzyskania porady. Eva Wuite, założycielka i kierowniczka GardenLiving, która jest w połowie Holenderką, w połowie Finką, czerpie inspirację z fińskiej przyrody i trendów w Niderlandach. Kiedy rozpoczęła się pandemia COVID-19, wszędzie wprowadzono obostrzenia i natychmiast wstrzymano wszystkie zamówienia na artykuły ogrodnicze. Rachunki trzeba było jednak opłacić, ponieważ przedsiębiorstwo zakupiło już swoje zapasy na cały sezon (kwiecień–październik).

Przedsiębiorstwu GardenLiving udało się uzyskać kredyt objęty gwarancją UE za pośrednictwem firmy Finnvera, wspieranej przez EFI: „Potrzebowaliśmy tego dodatkowego kredytu na pokrycie wydatków w tym trudnym okresie. Pomogła ona zniwelować powstałą lukę, a także pozwoliła nam rozszerzyć nasze usługi i zaplanować handel elektroniczny w miarę nasilania się drugiej fali. Przepływy pieniężne dały nam więcej czasu na reakcję”. Eva jest przekonana, że przedsiębiorstwo ma duży potencjał na przyszłość. „Jeżeli jest coś, co mogę powiedzieć na pewno, to że zieleń wprawia w dobry nastrój” – podsumowuje.

Ramka 3. Przykład sukcesu projektu w ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości – W•SENSE – Włochy – podwodna sieć bezprzewodowa

W 2017 r. W•SENSE, przedsiębiorstwo typu spin-off Uniwersytetu Sapienza w Rzymie, opracowało rozwiązanie mające na celu zagwarantowanie interoperacyjności podwodnej sieci bezprzewodowej. W związku z oryginalnym charakterem tej najnowocześniejszej technologii i wysokim popytem przedsiębiorstwo W•SENSE zaczęło szybko się rozwijać. Nagle potrzebowało ono ogromnego zwiększenia kapitału obrotowego, aby zrealizować swoje umowy. Pomimo najnowocześniejszej technologii i wysokiego popytu, pięć różnych banków odmówiło udzielenia mu kredytu.

W•SENSE skontaktowało się z lokalnym oddziałem Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w Unioncamere Lazio i skorzystało z usług doradców Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości dla przedsiębiorstw *scale-up*. Europejska Sieć Przedsiębiorczości pomogła W•SENSE m.in. w przygotowaniu solidnego biznesplanu i uzyskaniu kredytu bankowego w wysokości 500 000 EUR od jednego z pośredników w ramach wspieranego przez UE programu gwarancji kredytowych. W•SENSE uczestniczyło również w wydarzeniach organizowanych przez Europejską Sieć Przedsiębiorczości, aby wzmocnić swoje kontakty międzynarodowe.

Wsparcie ze strony Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości umożliwiło W•SENSE zwiększenie obrotów i stworzyło możliwości zatrudnienia we Włoszech i w całej Europie. „Nasze przedsiębiorstwo podwoiło swoją wielkość do 23 osób w trzech państwach europejskich” – powiedziała Chiara Petrioli, dyrektor generalna W•SENSE. Obecnie ma ono biura we Włoszech, Norwegii i Zjednoczonym Królestwie i zawarło wieloletnie umowy z kluczowymi zainteresowanymi stronami w sektorze akwakultury, obrony, energii i środowiska. „Rozwijamy się szybko i spodziewamy się, że w kolejnych 5 latach średnioroczna stopa wzrostu wyniesie około 70 %” – powiedziała Petrioli. „Jesteśmy stale wspierani przez sieć”.

Inne przykłady projektów, w szczególności klastry i projekty dotyczące turystyki, wspierające cyfryzację i cele zrównoważonego rozwoju, zostały pokrótce omówione w załączniku 4 poniżej.

Załącznik 4 – Wkład w realizację celów klimatycznych, celów zrównoważonego rozwoju i celów związanych z płcią

1. Klimat

Wkład w realizację celów dotyczących uwzględniania kwestii klimatu odnotowano w przypadku wielu działań. Poniżej przedstawiono kilka przykładów:

Europejska Sieć Przedsiębiorczości pomaga MŚP w uwzględnianiu kwestii związanych z klimatem na różne sposoby. Wspiera je na przykład w wykorzystywaniu innowacji, aby stały się bardziej energooszczędne i zasobooszczędne dzięki ograniczeniu ilości odpadów i zminimalizowaniu zużycia energii, umożliwiając im zmniejszenie ich śladu węglowego. W ramach sieci działają również grupy sektorowe i tematyczne zajmujące się zrównoważonym budownictwem, inteligentną energią, ochroną środowiska i gospodarką o obiegu zamkniętym. Ponad 200 doradców przedsiębiorstw zrzeszonych w Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości specjalizuje się w zagadnieniach związanych z klimatem, takich jak gospodarka o obiegu zamkniętym, inteligentna energia, zrównoważone budownictwo i zielone technologie⁴⁵.

W ramach **instrumentu kapitałowego na rzecz wzrostu COSME** zainwestowano 6,7 mln EUR w fundusz *venture capital* skupiający swoją działalność na czystych technologiach.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/intermediaries.pdf.

W całym okresie programowania COSME EFG ułatwił dokonanie inwestycji o wartości ponad 62 mln EUR w MŚP prowadzące działalność w sektorze energii i środowiska. Inwestycje w tym sektorze jeszcze bardziej wzrosły po okresie programowania.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/cosme-efg-implementation-update.pdf.

W **badaniu Eurobarometr Flash z 2022 r. dotyczącym małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), efektywnego gospodarowania zasobami i rynków ekologicznych** finansowanym z budżetu na 2020 r. przeanalizowano wyniki i działania MŚP mające na celu zwiększenie efektywnego gospodarowania zasobami, bariery, jakie napotykają te przedsiębiorstwa, oraz potencjał środków z zakresu polityki do przyspieszenia transformacji ekologicznej MŚP. Badanie Eurobarometr wykorzystuje się do kształtowania polityki w celu wspierania MŚP w transformacji ekologicznej zgodnie ze zaktualizowaną strategią przemysłową UE (w tym w odniesieniu do ścieżek transformacji). Sprawozdanie końcowe opublikowano w marcu 2022 r.: MŚP, efektywne gospodarowanie zasobami i rynki ekologiczne – marzec 2022 r. – badanie Eurobarometr (europa.eu).

W ramach programu **wsparcia umiędzynarodowienia klastrów** 6 z 12 projektów dotyczy zagadnień związanych ze zmianą klimatu. W przypadku trzech projektów szacuje się, że na

⁴⁵ W niniejszym sprawozdaniu monitorującym skupiono się na usługach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości współfinansowanych w ramach programu COSME. Europejska Sieć Przedsiębiorczości zapewniła dodatkowo szczegółowo określony zestaw usług, wykorzystując wsparcie w ramach programu „Horyzont 2020” (usługi głównego opiekuna beneficjenta (ang. Key Account Manager) w odniesieniu do instrumentu przeznaczonego dla MŚP oraz usługi wspierające MŚP w zwiększaniu ich zdolności do zarządzania innowacjami).

cele klimatyczne przeznaczono łącznie 1,6 mln EUR (40 % całkowitego budżetu na te projekty):

- ESECA: projekt skierowany do europejskich MŚP w sektorze **energii odnawialnej i inteligentnych sieci energetycznych**, aby pomóc im w opracowaniu wspólnej strategii umiędzynarodowienia obejmującej wspólne cele na rzecz Afryki Subsaharyjskiej;
- ICBuild: projekt zwiększający umiędzynarodowienie **obiegu zamkniętego w budownictwie**;
- EU Water4i SD: Europejska inicjatywa na rzecz **inteligentnego wykorzystania zasobów wodnych** wspierająca międzynarodowy zrównoważony rozwój.

Ponadto następujące projekty również dotyczą zagadnień związanych ze zmianą klimatu:

- REC-N-COMP: umiędzynarodowienie europejskich **kompozytów opartych na materiałach pochodzących z recyklingu i technologii przetwarzania zużytych produktów**;
- H2Global: projekt skoncentrowany na osiągnięciu przez Europę pozycji światowego lidera technologicznego i przemysłowego w zakresie **gospodarki ekologicznego wodoru**;
- AEWEN: projekt mający na celu stworzenie **wodno-energetycznej sieci Afryka-UE**.

Więcej informacji na temat wszystkich tych projektów można znaleźć na Europejskiej Platformie Współpracy Klastrow⁴⁶.

W kwietniu 2023 r. uruchomiono **cyfrową platformę sieci nabywców publicznych** wspieraną z budżetu na 2020 r. Wspiera to współpracę 10 grup „dużych nabywców” w celu gromadzenia wspólnych danych wywiadowczych na temat konkretnych potrzeb w zakresie zamówień publicznych (w tym paneli fotowoltaicznych). Szacuje się, że 40 % (400 000 EUR) budżetu projektu (1 000 000 EUR) przeznaczono na działania w dziedzinie klimatu.

Badanie dotyczące spółek o średniej kapitalizacji obejmowało również zrównoważenie środowiskowe, w tym działania podejmowane przez spółki o średniej kapitalizacji w celu zwiększenia ich zrównoważenia środowiskowego (ograniczenie zużycia energii, recykling itp.) oraz główne wyzwania, w obliczu których stoją w tym obszarze.

2. Wkład w realizację celów zrównoważonego rozwoju

Szereg projektów w ramach programu COSME przyczynia się do realizacji wielu celów zrównoważonego rozwoju. Na przykład:

Narzędzie „**inicjatywa na rzecz środowiska zbudowanego**” opracowano w celu wsparcia przejścia na zrównoważony rozwój w sektorze budowlanym i sprzyjającego włączeniu społecznemu środowiska zbudowanego. Jest ono wykorzystywane do oceny i monitorowania krajowych reform i programów inwestycji publicznych związanych z budownictwem prowadzonych przez państwa UE-27 w ramach ich krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności. Projekt ten przyczynia się do realizacji SDG 1 (przystępne cenowo mieszkania), SDG 3 (jakościowe środowisko zbudowane), SDG 5 (rozwój umiejętności),

⁴⁶ <https://profile.clustercollaboration.eu>

SDG 7 (powiązania z falą renowacji i innymi inicjatywami), SDG 8 i 9 (konkurencyjność, innowacje, wydajność i zrównoważony rozwój przemysłu budowlanego UE), SDG 11 i 15 (środowisko zbudowane), SDG 13 (efektywność energetyczna) i SDG 16 (reformy instytucjonalne).

Tablica wyników z zakresu konkurencyjności europejskiego przemysłu neutralnego dla klimatu opisana w sekcji poniżej dotyczącej SDG 13 przyczynia się również do realizacji SDG 7 (czysta i dostępna energia) poprzez ocenę rozwiązań w zakresie czystej energii oraz SDG 9 (innowacyjność, przemysł, infrastruktura) dzięki koncentrowaniu się na zwiększeniu odporności infrastruktury, ocenie pojawiających się rozwiązań neutralnych dla klimatu przeznaczonych dla różnych ekosystemów przemysłowych oraz ukierunkowaniu na nowe i innowacyjne rozwiązania.

SDG 8 (wzrost gospodarczy i godna praca)

Odpowiednie środki obejmują usługi **Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości** mające pomóc MŚP w osiągnięciu zrównoważonego wzrostu gospodarczego, poszczególne działania wspierające **klastry** oraz **europejskie misje na rzecz gospodarki społecznej** (jednym z obszarów zainteresowania w ramach tych misji były lokalne lub regionalne środki zwalczania bezrobocia).

SDG 9 (innowacyjność, przemysł, infrastruktura)

Europejska Sieć Przedsiębiorczości wspierała MŚP w przechodzeniu na modele biznesowe o obiegu zamkniętym oraz w stosowaniu bardziej ekologicznych, energooszczędnych technologii. Sieć poczyniła znaczne postępy na drodze do uruchomienia w pełni rozwiniętych usług w zakresie zrównoważonego rozwoju w ramach przygotowań do rozpoczęcia funkcjonowania nowej sieci od 2022 r.⁴⁷

SDG 9 był wspierany również za pomocą różnych środków dotyczących klastrów. Na przykład projekt **EVOLUTE** w ramach **Europejskiego Programu Doskonałości Klastrów** pomaga klastrom w przemyśle motoryzacyjnym i przemyśle maszyn lądowych poprawić wyniki dzięki zwiększeniu umiejętności i pogłębieniu wiedzy fachowej sześciu klastrów w Europie. Projekt ten wspiera również wdrażanie programu ClusterXChange w celu ułatwienia współpracy międzynarodowej, sektorowej i międzysektorowej między klastrami, MŚP i dużymi organizacjami. Pomaga to przedsiębiorstwom i pracownikom przygotować się na przyszłe wyzwania i **sprzyja innowacjom w dziedzinie światowej klasy produktów i usług**.

Na wspieraniu MŚP we wdrażaniu innowacji technologicznych koncentrowały się także projekty **strategicznych sojuszy na rzecz wykorzystywania zaawansowanych technologii przez MŚP z myślą o odbudowie gospodarczej**. Projekt „ReStartSMEs” wspierany w ramach tego zaproszenia do składania wniosków zapewniał pomoc MŚP z sektora

⁴⁷ Doprowadziło to do wprowadzenia w 2022 r. w ramach Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości doradców ds. zrównoważonego rozwoju. Od początku 2022 r. Prowadzona przez Europejską Sieć Przedsiębiorczości ocena klientów będących MŚP (punkt wyjścia do określenia zapotrzebowania MŚP na usługi) obejmuje pełen zestaw aspektów środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Zrównoważony rozwój jest uwzględniany we wszystkich usługach sieci, również tych związanych z innowacją i dostępem do finansowania. Te nowe usługi Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości obejmują różne obszary, takie jak gospodarowanie odpadami i gospodarka wodna, wykorzystanie czystej energii, monitorowanie i sprawozdawczość dotyczące praw człowieka, prawa pracownicze, bezpieczeństwo i zdrowie.

produkcji w dostosowaniu się do łańcuchów wartości i nowego popytu spowodowanego pandemią COVID-19.

SDG 12 (odpowiedzialna konsumpcja i produkcja)

Do realizacji SDG 12 przyczynia się **projekt WORTH** mający na celu zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności MŚP w sektorach związanych ze stylem życia. Drugie zaproszenie do składania wniosków skierowane do partnerstw MŚP koncentrowało się na transformacji ekologicznej i cyfrowej, w tym na: gospodarce o obiegu zamkniętym, efektywnym wykorzystaniu energii i zasobów, przejściu na bardziej zrównoważoną produkcję i konsumpcję; innowacjach społecznych i włączeniu społecznym; zmniejszeniu śladu węglowego. Na przykład koncepcja kolekcji kapsułowej firmy Framiore ma na celu zwiększenie wartości odzieży damskiej przez cały okres użytkowania dzięki oferowaniu odzieży wysokiej jakości, która nie wychodzi z mody, wraz z cechami umożliwiającymi dopasowanie i dostosowanie odzieży, a także programem napraw i wymiany rzeczy używanych na nowe za dopłatą⁴⁸.

Niektóre z realizowanych **projektów dotyczących turystyki** wspierają również cele zrównoważonego rozwoju i cele klimatyczne, w tym na przykład **projekt TourINN-act**⁴⁹.

Projekty umiędzynarodowienia klastrów obejmują również odpowiedzialną konsumpcję i produkcję w różnych sektorach, w tym zużycie energii i wody, rozwiązania na rzecz inteligentnego wykorzystania zasobów wodnych oraz energię odnawialną i inteligentne sieci energetyczne.

SDG 13 (działania w dziedzinie klimatu)

Jednym z istotnych środków jest opracowanie **tablicy wyników z zakresu konkurencyjności europejskiego przemysłu neutralnego dla klimatu** w celu oceny konkurencyjnej pozycji UE w odniesieniu do 28 rozwiązań neutralnych dla klimatu. W ramach tych prac określono mocne i słabe strony każdego rozwiązania w oparciu o 10 szczegółowych kryteriów. Wyniki pomogą decydentom zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym w opracowywaniu bardziej ukierunkowanych działań wspierających. Całkowite finansowanie tego działania przez UE (**430 000 EUR**) jest w całości przeznaczone na cele klimatyczne. Wyniki projektu przyczyniły się już do opracowania następujących dokumentów programowych i są w nich wymienione:

- aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie (COM(2023) 161, SWD(2023) 68 final), „Ocena potrzeb inwestycyjnych i dostępności finansowania w celu zwiększenia zdolności produkcji technologii neutralnych emisyjnie w UE”, s. 55, 74, 76, 103;
- aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie (COM(2023) 161, SWD(2023) 68, s. 10);
- sprawozdania z postępów w dziedzinie konkurencyjności w zakresie czystych technologii energetycznych z 2021 r. i 2022 r. (COM(2021) 952 final) – i dokumentów uzupełniających – oraz (COM(2022) 643 final);

⁴⁸ https://worth-partnership.ec.europa.eu/projects/framiore-capsule-collection_pl

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/31059643/101038173/COSME>

- **tablicę wyników z zakresu konkurencyjności europejskiego przemysłu neutralnego dla klimatu** wykorzystano również w licznych sprawozdaniach Obserwatorium Czystych Technologii Energetycznych (https://setis.ec.europa.eu/publications/clean-energy-technology-observatory-ceto/ceto-reports-2022_pl). Sprawozdanie końcowe ma zostać przedstawione we wrześniu 2023 r.

Europejska Sieć Przedsiębiorczości, projekt WORTH i inicjatywy na rzecz środowiska zbudowanego także przyczyniają się do realizacji SDG 13 (zob. również nagłówek dotyczący działań w dziedzinie klimatu powyżej).

Wymiar społeczny SDG

Niektóre działania i projekty w ramach programu COSME mają **wymiar społeczny** (środki na rzecz gospodarki społecznej oraz środki skierowane do kobiet-przedsiębiorców i innych konkretnych grup przedsiębiorców). Inne projekty i działania w ramach programu COSME mają wymiar społeczny związany z ich szerszymi celami zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności (np. niektóre projekty dotyczące turystyki i projekt WORTH, o których mowa powyżej). Pierwsze zaproszenie do składania wniosków skierowane do partnerstw MŚP dotyczące projektu **WORTH** zostało dostosowane do nowego europejskiego Bauhausu. Miało to wpływ na realizację celów zrównoważonego rozwoju poprzez zwiększenie świadomości lub opracowanie rozwiązań przyczyniających się do tworzenia piękniejszych, bardziej zrównoważonych i sprzyjających włączeniu społecznemu środowisk życia. Kilka projektów klastrów jest ukierunkowanych na cele społeczne; obejmują one **projekt EXCELIVING w ramach programu doskonałości klastrów, który koncentruje się na inteligentnym, zdrowym, przyjaznym dla osób starszych i zrównoważonym środowisku życia**. W ramach tego projektu zapewnia się klastrom działającym w tych dziedzinach pomoc w dokonaniu przeglądu ich strategii i opracowaniu nowych usług, a także prowadzi się badania, wizyty, seminaria internetowe i działania służące nawiązywaniu kontaktów w tych sektorach.

3. Wkład w realizację celów cyfrowych

Szereg działań wspiera cyfryzację w powiązaniu z innymi celami. Należą do nich działania dotyczące klastrów oraz zaproszenie do składania wniosków w dziedzinie cyfryzacji, innowacji i nowych technologii w turystyce poprzez współpracę transnarodową i budowanie zdolności.

W ramach tych zaproszeń do składania wniosków było kilka indywidualnych projektów poświęconych konkretnie cyfryzacji. Na przykład **projekt dotyczący turystyki EU DigiTOUR** wspiera europejskie MŚP z sektora turystyki, które pozostają w tyle pod względem transformacji cyfrowej, oraz wzmacnia współpracę w ekosystemie turystycznym w celu opracowania nowych, innowacyjnych i inteligentnych rozwiązań, produktów, usług, umiejętności i nowych modeli biznesowych dzięki wykorzystaniu **sztucznej inteligencji, internetu rzeczy, rzeczywistości wirtualnej, rzeczywistości rozszerzonej i dużych zbiorów danych**. Maksymalna kwota dotacji na ten projekt wynosi 999 963 EUR. W projekcie uczestniczy dziewięć organizacji partnerskich z pięciu państw (Chorwacji, Niemiec, Włoch, Serbii i Słowenii).

Innym przykładem jest projekt dotyczący turystyki **EURO_EMOTUR**. W ramach projektu szczególną uwagę poświęca się technikom neuromarketingu, aby zwiększyć reputację

cyfrową MŚP oraz poprawić ich wyniki i kluczowe wskaźniki skuteczności działania zarówno w perspektywie krótko-, jak i długoterminowej. W realizowanym projekcie, którego maksymalna kwota dotacji UE wynosi 563 236 EUR, uczestniczy sześciu partnerów w pięciu państwach (Belgii, Finlandii, we Włoszech, w Hiszpanii i Zjednoczonym Królestwie).

W ramach inicjatywy na rzecz **sieci nabywców publicznych** (umowa o świadczenie usług) jedna z 10 grup „dużych nabywców” wspieranych przez **platformę cyfrową zajmuje się** sztuczną inteligencją. Platforma ta pomaga nabywcom publicznym w gromadzeniu wspólnych danych wywiadowczych na temat konkretnych potrzeb w zakresie zamówień publicznych w tej dziedzinie oraz w pracach nad wspólnymi oświadczeniami dotyczącymi popytu.

Projekt EPIX w ramach programu doskonałości klastrów ma na celu zwiększenie doskonałości klastrów zajmujących się inteligentnymi miastami. Inny projekt w ramach programu doskonałości klastrów MEDIC NEST polega na stworzeniu europejskiego metaklastra w dziedzinie medycyny precyzyjnej. Projekt obejmuje program ClustersExchange mający na celu stymulowanie wzajemnego inspirowania się i wymiany doświadczeń związanych z technologiami cyfrowymi. Istnieją również projekty klastrów koncentrujące się na cyfryzacji w sektorach takich jak sektor rolno-spożywczy (projekt AgriFoodX5.0), moda (projekt CLOTH) oraz sektor motoryzacyjny i maszyny łądowe (projekt EVOLUTE)⁵⁰.

4. Wkład w realizację celów związanych z uwzględnianiem aspektu płci

Chociaż podstawa prawna programu COSME nie przewiduje konkretnego celu związanego z płcią, wymiar ten jest uwzględniany we wszystkich działaniach.

W przypadku EFG i LGF aspekt płci jest monitorowany w drodze analiz przeprowadzanych co dwa lata przez Europejski Fundusz Inwestycyjny. Z najnowszej analizy z 2020 r. wynika, że począwszy od 2019 r.:

- w niemal 2 na 10 MŚP otrzymujących wsparcie na rzecz finansowania kapitałowego z COSME EFG co najmniej jedna kobieta zajmuje stanowisko kierownicze;
- prawie co 4 na 10 MŚP, które otrzymały wsparcie na rzecz finansowania dłużnego za pośrednictwem COSME LGF, ma kobietę na stanowisku dyrektora generalnego albo dyrektora przedsiębiorstwa.

Jedno działanie w ramach programu COSME było w całości ukierunkowane na zwiększanie kompetencji cyfrowych i przedsiębiorczości wśród dziewcząt i kobiet (ESTEAM). Więcej informacji podano w pkt 2.4 powyżej.

57 % koordynatorów Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości to kobiety, a 43 % to mężczyźni. W ramach sieci działa również specjalna grupa, która wspiera kobiety-przedsiębiorców oraz świadczy usługi partnerskie i doradcze dostosowane specjalnie do ich potrzeb.

Program COSME stworzył również możliwości dla przedsiębiorstw w sektorach takich jak moda i gospodarka społeczna, o których wiadomo, że przyciągają wysoki odsetek kobiet-przedsiębiorców.

⁵⁰ Więcej informacji na temat tych projektów można znaleźć pod adresem: <https://clustercollaboration.eu/>

